

MEVLÂNÂ'NIN FİLOZOF VE TABİP DOSTLARI

Prof. Dr. Ali BAKKAL*

Giriş

Halk arasında “Arkadaşını söyle, senin kim olduğunu söyleyeyim” sözü meşhurdur. Bu söz, bir kimsenin çevresindeki insanlardan etkilendiğini ve ahlâkî özellikleri itibarıyla arkadaşlarına benzediğini ortaya koymak için söylenmiştir. Esasen benzerî bir durum ilim adamları için de geçerlidir. Öncelikle her âlimi kendi kültür çevresi içinde değerlendirmek gerekir. Kültür çevresi içinde bir ilim adamının görüşleri üzerinde özellikle hocaları ve arkadaşlarının büyük etkisi vardır.

Bir ilim adamının görüşlerini öncelikle kendi eserlerinden öğreniriz. Ancak âlimler eserlerini belli konulara hasrettiklerinden onların her türlü görüşlerini yazdıkları kitaplardan öğrenmek mümkün olmaz. İkinci derecede başvuracağımız kaynak ilim adamının yakın çevresidir. Sözelimi bir ilim adamının kitaplarını yazdığı bilim dalı astronomi olmakla birlikte, bu zatın sık sık Mevlevî dergâhlarına gittiği biliniyorsa, bu âlimin tasavvuf ve tarikatla ilgili görüşlerinin Mevlevîliğe yakın olduğunu söyleyebiliriz.

Mevlânâ'nın kapısının bütün insanlara açık olduğu herkesin malumudur. Ancak onun bazı kişilerle olan özel dostlukları aynı zamanda onun görüşleri itibarıyla de onlara yakın olduğunu gösterir. Görüşleri uyumayan kişilerin arkadaş ve dost olmaları pek mümkün değildir.

Bizim bu tebliğimiz Mevlânâ'nın filozof ve tabip dostları ile sınırlıdır. Araştırmalarımız sonucunda astronomi, matematik, tıp ve din âlimi de olan Filozof **Kutbüddîn-i Şîrâzî**'nin, Selçuklular döneminin en ünlü tabiplerinden olan **Ekmeleddin Tabib** ile **Gazanfer et-Tebrîzî**'nin, Mevlânâ'nın en yakın dostları arasında yer aldığını tespit etmiş bulunmaktayız. Hiç şüphesiz Mevlânâ bu bilgilerle felsefe, tıp ve diğer müsbet ilimler üzerine konuşmuş; büyük ölçüde onlardan etkilenmiştir. Bu anlamda özellikle Kutbüddîn-i Şîrâzî'yi anlamadan Mevlânâ'yı anlamamız mümkün olmadığını söyleyebiliriz. İşte bu yüzden kısaca bu zevâtı tanıtmayı gerekli gördük:

1. Kutbüddîn-i Şîrâzî

Kutbüddîn Mahmûd b. Mes'ûd b. Muslih el-Fârisî el-Şîrâzî eş-Şâfî (ö.710/1311).

Astronomi, matematik, tıp ve din âlimi de olan Filozof Kutbüddîn-i Şîrâzî 634/1236 yılında Şîrâz'da doğdu. Tabipleriyle tanınan bir aileye mensuptur. Şîrâz'da Muzafferî Hastanesi'nde göz hekimi olan babası Ziyâeddin Mes'ûd el-Kâzerûnî, Şehâbeddîn es-Suhreverdi'nin müridi idi.

Kutbüddîn din, tıp ve tasavvufla ilgili ilk derslerini babasından aldı, on yaşında onun elinde hırka giydi. On dört yaşında iken babasının ölümü üzerine onun hastanedeki görevine tayin edildi. Bu görevi sırasında İbn Sînâ'nın *el-Kânûn* adlı tıp kitabını yine hekim olan amcası Kemâleddin Ebü'l-Hayr el-Kâzerûnî, Şemseddin el-Keyşî ve Şerefeddin Zekî el-Büşekânî gibi hocalardan okudu. On yıl sonra kendini tamamen ilmî çalışmalara verme amacıyla hastanedeki görevinden ayrıldı. Fahreddin er-Râzî'nin şerhi başta olmak üzere birçok şerhini incelediği *el-Kânûn*'u şerhetmeye başladığı yıllarda esere ait problemleri çözmek ve bilgisini geliştirmek üzere 658/1260 yılı civarında Merâğa'ya gitti. Burada Nasîruddîn-i Tûsî'nin ders halkasına katılıp ondan astronomi ve felsefe dersleri aldı. Yapımı süren rasathâne'nin çalışmalarına katıldı ve *Zîc-i İlhânî*'nin hazırlanmasına katkıda bulundu.

665-667/1267-1269 yıllarında Nasîrudîn-i Tûsî ile birlikte Horasan'a geçti. Horasan'da Ali b. Ömer

* Harran Ün. İlahiyat Fak. Öğretim Üyesi, abakkal52@yahoo.com

el-Kâtibî'den mantık ve felsefe okudu. Ardından gittiği İstanbul'da Emîr Bahâeddin Muhammed el-Cüveynî ile oğlu Şemseddin el-Cüveynî'den yakın ilgi gördü. Astronomiye dair *Nihâyetü'l-idrâk* adlı eserini Şemseddin'e ithaf etti.

Bağdat'a geçip bir süre Nizamiye Medresesi'nde kaldıktan sonra 670/1271 yılı civarında **Konya'ya yerleşti. Mevlâna Celâleddin-i Rûmî** ile görüştü. Bu arada **Sadreddin-i Konevî**'nin deslerine de katılan Kutbüddîn, bu yıllarda vezir Muînüddîn Süleyman Pervâne'nin takdirini kazandı. Onun tarafından önce Sivas'a, ardından Malatya'ya kadı tayin edildi. Sivas'ta bulunduğu sırada Gökmedrese'de ders verdi. 861/1282 yılında Hulâgû'nun oğlu Ahmed Teküder kendisini Mısır Memlûk Sultanı Kalavun'a elçi gönderdi. Bir müddet Mısır'da kalan Kutbüddîn, bu sırada *el-Kânûn*'un daha önce görmediği bazı şerhlerini inceleme imkânı buldu. Mısır dönüşü bir süre Şam'da ikamet etti. Ülkesine döndüğünde Tebriz'e yerleşti. Hükümdarlarla ilişkilerini kesip son yıllarını bir mutasavvıf gibi yaşayarak geçirdi. 710/1311 yılında Tebriz'de vefat etti; vasiyeti üzerine Cerendâb Kabristanı'nda Beyzâvî'nin yanına defnedildi.

Kutbüddîn-i Şîrâzî, Gazzâlî'nin yönelttiği eleştirilerle ilmî otoritesi geniş ölçüde sarsılan felsefe geleneğini canlandırmaya çalışan düşünürler kuşağındandır. Onun felsefî çalışmaları, Şehâbeddin es-Sühreverdî'nin eserleriyle sistemleşen İsrâkiyye ekolünün temel fikirleriyle yönlendirilmiştir. Sühreverdî ile Molla Sadrâ arasında geçen dört yüz yıl boyunca etkili olmuş filozoflar içinde Şîrâzî, hocası Nasîruddîn-i Tusî'den sonraki en önemli felsefî şahsiyetlerden biri sayılmaktadır. İslâm felsefe ve bilim tarihindeki şöhreti, esas itibarıyla birçok disiplinde uzman olup her biri hakkında çok önemli eserler ortaya koymasından kaynaklanmaktadır. Nitekim Şîrâzî'nin Müslüman hekim idealini ilmî şahsiyetinde gerçekleştirmek isteyen çok yönlü düşünür olduğu görülmektedir.

Filozofun *Dürretü'l-tâc* adlı Farsça eseri, İbn Sînâ felsefesini tasavvufî ve dinî meseleler eşliğinde yeniden entelektüel ilgilerin gündemine taşımıştır. Şîrâzî'nin, her ne kadar Şehrezûrî'nin kaleme aldığı şerhe dayansa da Sühreverdî'nin *Hikmetü'l-İsrâk*'ına yazdığı şerh kısa süre içinde ilkinin yerini almış ve daha sonraki kuşaklar Sühreverdî'yi onun gözüyle tanımıştır. **Sadreddin Konevî**'nin öğrenciliğini yapmış olduğu göz önüne alındığında düşünürün İbn Sînâ – Sühreverdî – İbnü'l-Arabî üçgenini kendi felsefî şahsiyetinde birleştirdiği söylenebilir. Şîrâzî'nin din ilimlerinin de dahil edildiği böyle bir senteze yönelmesi, XIII. yüzyıldan itibaren özellikle İran'da başlayan ve daha sonraki dönemlerde Osmanlı ülkesinde devam edecek olan, çeşitli ekollerini tek bir bilgi sisteminde bütünlemeye yönelik fikrî arayışlar için anlamlı bir model teşkil etmiştir.

Şîrâzî, bir filozof ve din âlimi olmanın ötesinde İslâm bilim tarihinin önemli bir şahsiyeti olarak da şöhrete sahiptir. Matematik, optik, coğrafya, fizik ve özellikle astronomi alanlarında yaptığı çalışmaların kayda değer yankıları görülmüştür.

Onun matematiğe karşı ilgisi, daha ziyade o dönemde bu alanın alt disiplinleri olarak düşünülen astronomi ve optik dolayısıyla olmuştur. Bununla birlikte matematik araştırmalarına metafizik bir anlam da katmış, bu ilimde derinleşmeyi metafizik ve irfan alanında yapılacak araştırmaların bir zihnî hazırlığı olarak değerlendirmiştir. Pisagorcu bakış açısını hatırlatan bu yaklaşıma göre matematik çalışmak, metafiziğin soyutluk derecesi yüksek kavramlarını tasavvur için vazgeçilmez bir gerekliliktir.

Şîrâzî, İbnü'l-Heysem'den sonra nisbeten ihmale uğrayan optik alanında getirdiği yeni bakış açısıyla bu ilmin İslâm dünyasında yeniden canlanmasına yol açmıştır. İsrâkî felsefenin Işık kavramını merkezileştiren ve onu varlık kavramıyla özdeş sayan ana fikirleri, onun optik konusuna yepyeni bir heyecan ve anlayışla yaklaşmasına yol açmış olmalıdır. Her ne kadar bu alanda müstakil bir eser yazmadıysa da *Nihâyetü'l-idâk*'inde konuya ayırdığı bölümler ufuk açıcı olmuştur. Özellikle gök kuşağı hadisesini açıklama yolunda yaptığı çalışmalar önemlidir. Işık ışınının yağmur damlasında iki defa kırılıp bir defa yansımalarıyla gök kuşağı renklerinin oluştuğunu ilk defa doğru olarak açıklayan Şîrâzî'nin bu alandaki diğer başarısı, İbnü'l-Heysem'in ünlü eserine *Tenkîbu'l-menâzir* adıyla bir şerh yazmış Kemâleddin el-Fârîsî gibi bir optik dehasını yetiştirmesinde yatmaktadır. *Nihâyetü'l-idrâk* adlı eserinde coğrafyaya dair meselelerin, başta Birûnî olmak üzere eski Müslüman coğrafyacılarının çalışmaları ışığında ele alındığı görülmektedir.

Bunun dışında Şîrâzî'nin Moğol Hükümdarı Argun'un Papa Buscarello di Ghizalfi'ye gönderdiği

Cenevizli elçinin gittiği yolu izleyerek Anadolu'yu bir uçtan bir uca katettiği ve 1290 yılında Argun'a Anadolu kıyıları hakkındaki gözlemlerine dayanan bir Akdeniz haritası sunduğu bilinmektedir.

İbn Sînâ'yı izlediği eserlerinde bu filozofun fizik teorisini benimseyen Şîrâzî, *Hikmetü'l-İşrâk*'a yazdığı şerhte yeni bir ışık fiziği kurmayı denemiştir. Bu yazılarında kendisi ışığı ay altı ve ay üstü âlemlerindeki bütün hareketlerin kaynağı olarak tanımlamaktadır.

Onun tıp alanındaki en önemli katkısı ise İbn Sînâ'nın *el-Kânûn* adlı eserindeki tıbbın ilkelerine ilişkin bölüm için yazdığı şerhtir. Bu eserinde Şîrâzî, İbnü'n-Nefis ve İbnü'l-Kuf gibi tıp üstatlarından yararlanmıştı.

Astronomi ile ilgili başarısı, kendi dehası yanında Merâğa Rasathânesi'nde bilimsel bir çalışma için gerekli mükemmel ortamı bulmasıyla da ilgilidir. Bu rasathânenin öncü şahsiyeti olan Nasîrüddin-i Tûsî'nin Batlamyus'unkinden çok önemli farklılıklar içeren bir gezegen modeli ortaya koyduğu bilinmektedir. Şîrâzî, *Nihâyetü'l-İdrâk* ve *et-Tuhfetü's-sâbiyye* adlı eserlerinde Tûsî'nin yeni gezegen modelini başka gezegenlere de uygulamış, fakat sonuçlardan tam anlamıyla tatmin olmadığı için modelde bazı değişiklikler yapmıştır. Merâğa geleneğinin tekniklerini ve yeni gezegen modelini daha sonra İbnü's-Şâtîr başarıyla uygulayacak ve Kopernik'in yaptığı tespitlerle aynı olan sonuçlara ulaşacaktır.

Kutbüddîn-i Şîrâzî'nin felsefe, mantık, astronomi, matematik, geometri, tıp, ontoloji, mûsikî, tefsir, usûl-i fıkıh ve ilimler tarihi konularında otuz civarında eseri vardır. Bu eserlerin çoğu hacimli kitaplardır. Meselâ Süleymaniye Kütüphanesi'nde yazma nüshaları bulunan *Fethu'l-mennân fî tefsîri'l-Kur'ân* adlı eseri 40 ciltten ibarettir.¹

Meşhur Şâfî usulcüsü İsferrâinî'nin torunu 'Usâm, *Câmi* üzerine yazdığı şerhinde "allâme" unvanının esasen hem dinî hem akli ilimlerde mütehasıs olan bilginlere verildiğini, bu anlamda bu unvanın Kutbüddîn-i Şîrâzî'ye mahsus olup², İbnü'l-Hâcib gibi sadece dinî ilimlerde mütehasıs olan âlimlere "allâme" denilemeyeceğini ifade eder.³

2. Ekmeleddin Tabîb

Ekmeleddîn Müeyyed b. Ebî Bekr b. İbrâhîm el-Konevî en-Nahcuvânî et-Tabîb (ö. 701/1302'den sonra).

Ekmeleddin en-Nahcuvânî Mevlânâ'nın hekimi ve yakın dostlarından biridir. Nisbesinden aslen Nahçıvanlı olduğu anlaşılmakta, ne zaman doğduğu, nerede ve kimlerin yanında öğrenim gördüğü bilinmemektedir.

Hayatıyla ilgili bazı bilgiler, Selçuklular hakkındaki birkaç menkıbevi esere ve münşeat mecmuasına dayanmaktadır. Bu eserlerde adı genellikle Ekmeleddin Tabîb şeklinde geçer. Konya Selçuklu sarayında hekimbaşılık, I. Alâeddin Keykûbad Dârüşşifâsı'nda da reîsületibbâlık ve müderrislik yaptığı bilinmektedir.

Sultan Veled onu kırk bir beyitlik bir kasideyle övmüştür. Bu kasidenin baştan yirmi iki beyti müveşşah (akrostiş) olup ilk harflerinde "Ekmeleddîn Müeyyed en-Nahcuvânî" adı çıkmaktadır.⁴

Ahmed Eflâkî *Menâkıbü'l-Ârifîn (Ariflerin Menkıbeleri)* adlı eserinde Ekmeleddin Tabîb'le ilgili yedi menkıbe nakleder.⁵ Ekmeleddin Tabîb'in **Mevlânâ'da** gördüğü kerâmetleri anlatan ve ona karşı beslediği büyük sevgi ve bağlılığı ifade eden bu menkıbelerden ayrıca kedisi hakkında da bazı bilgiler elde edilmektedir. Meselâ çok güzel ve pahalı elbiseler giydiği halde bir gün **Mevlânâ'nın** meclisinde şıklığından dolayı mahcubiyet duygusuna kapılır. Bu sırada **Mevlânâ'nın**, içinden geçenleri anlayarak kendisini teselli etmesinden memnun olur ve derhal elbiselerini oradaki yoksul müridlere dağıtır; ömrü boyunca bir daha gösterişli kıyafetle gezmez.⁶ Yine Eflâkî'nin nakillerinden, Ekmeleddîn Tabîb'in

¹ Azmi Şerbetçi, "Kutbüddîn-i Şîrâzî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara 2002, XXVI, 487-88.

² Müellif "Ve li-zâ husa min beyne'l-ulemâi Kutbu'l-mille ve'd-dîn eş-Şîrâzî bi'l-'allâme" ifadesini kullanıyor.

³ 'Usâm, *'Usâm 'ale'l-Câmi*, 'Âlem Matbaası, İstanbul, 1307, s. 6.

⁴ Cevat İzgi, "Ekmeleddin en-Nahcuvânî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul, 1994, X, 548-49.

⁵ Bk. Ahmed Eflâkî, *Ariflerin Menkıbeleri*, (çev. Tahsin Yazıcı), İstanbul 1973, I, 187-188, 339, 382-383, 385-386, 433, 452.

⁶ Eflâkî, *Ariflerin Menkıbeleri*, I, 385-386.

Mevlânâ'yı yüz bin İbn Sînâ'dan daha değerli gördüğü,¹ **Mevlânâ'nın** da kıyamet günü dünyanın bütün tabiplerinin onun yüzü suyu hürmetine bağışlanacağını söylediği öğrenilmektedir.²

Bu menkıbelerde Ekmeleddin Tabîb “zamanın Hipokrat'ı, zamanın Eflâton'u, dünyanın hekîmi, Anadolu hekimlerinin ulusu, benzeri bulunmayan” gibi sıfatlarla tanıtılır. Bazan da öğreticilik vasfını belirlemek için “hoca” unvanıyla anılan Ekmeleddin hakkında, “Ekmeleddin Tabîb de bütün beyler ve bilginlerle semayı seyretmektedir”, “Ekmeleddin Tabîb zamanın bütün hekim ve büyüklerinin ortasında hikâye eder ki...” gibi ifadeler kullanılması onun devlet adamları ve âlimler arasındaki seçkin yerini göstermektedir.

Yine bu menkıbelerde Ekmeleddin Tabîb'in, rahmetle anılmasından, onun Eflâkî'nin *Menâkıbü'l-ârifîn*'i yazmaya başladığı 718 (1318) yılından önce veya belki birkaç yıl sonra ölmüş olabileceği söylenmektedir. Kesin olan husus 701 yılından sonra vefat ettiği'dir. Çünkü mevcut tek eserini³ bu tarihte telif ettiği bilinmektedir.

Ekmeleddin Tabîb'in gerek devlet adamları katında gerekse âlimler arasında ne kadar sözü geçer bir kişi olduğu, Mevlânâ'nın kendisine yazdığı bazı mektuplardan çok açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Bu mektuplardan birinde **Mevlânâ**, ondan bir medrese müderrisliğine tayin işinde aracılık etmesini istemekte ve bu işi ancak kendisinin yapabileceğini söyledikten sonra küstahlığının mâzûr görülmesini dileyerek, “Çünkü tatlı suyun kıyısı kalabalık olur” demek suretiyle de onun âlicenaplığını ve iyiliklerinin bolluğunu dile getirmektedir.⁴ Bir başka mektubunda ise ondan, devrin hükümdarlarını avucunun içinde tutan ünlü Selçuklu devlet adamı Muînüddîn Süleyman Pervâne'ye selâm ve teşekkürlerini iletmesini istemektedir.⁵

Mevlânâ, Ekmeleddin Tabîb'e yazdığı bu mektuplarda ona daima “sadr-ı kebîr, melikü'l-hukemâ, mefharü'l-etibbâ, asfâ cevâhîr'l-hayât” gibi övgü dolu sıfatlarla hitap etmiş, çeşitli iltifatlarda bulunmuş ve bu arada her cümlesinde kullandığı saygılı ifadeyle de onun önemli mevki sahibi bir devlet adamı olduğunu vurgulamıştır. **Mevlânâ'nın** da kullandığı “melikü'l-hukemâ”nın, gerek Selçuklular gerekse Osmanlılar devrinde önemli tabiplere verilen bir unvan olduğu bilinmektedir. Halk arasında Ekmeleddin Tabîb'in, bu unvanın tercümesi olan “Bey Hekim” lakabıyla da anıldığı anlaşılmaktadır. Zira bugün Konya Alâeddin Tepesi'nin batısında yer alan Beyhekim mahallesinde Ekmeleddin Tabîb'e nisbet edilen bir mescid ve türbe bulunmaktadır.

Ebû Bekir İbnü'z-Zekî el-Mütatabbîb el-Konevî'nin hocasına yazdığı bazı mektuplarda Ekmeleddin Tabîb'e “melikü'l-hukemâ ve'l-etibbâ, melikü'l-hukemâ, hükemâ-i cihân, sultân-ı etibbâ-i zamân” sıfatlarıyla hitab ettiği görülmektedir.

Mevlânâ'nın hastalığı sırasında Ekmeleddin Tabîb, hekim arkadaşı Gazanfer et-Tebrîzî ile birlikte onun başucundan hiç ayrılmamışlardır.⁶

3. Gazanfer et-Tebrîzî

Fahrüddin Ebû İshâk İbrâhîm b. Muhammed Gazanfer et-Tebrîzî (ö.678/1280'den sonra).

Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Nisbesinden Tebrizli olduğu anlaşılan Gazanfer'in XII. yüzyılın sonlarında doğduğu tahmin edilmektedir.

Gazanfer et-Tebrîzî, Huneyn b. İshak'ın *el-Mesâil fi't-tıb li'l-müte'allimîn* adlı eserine *Hâsîlü'l-Mesâil* adıyla bir ihtisar yazmıştır. Eserin iki nüshası Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Bunlardan Ayasofya nüshasının başında Gazanfer et-Tebrîzî için “Efdalü'l-müteahhirîn Fahrü'l-hak ve'd-dîn Ebû İshâk İbrâhîm b. Muhammed el-Ma'rûf bi-Gazanfer et-Tebrîzî” denilmek suretiyle onun son zamanlarda

¹ Eflâkî, *Ariflerin Menkıbeleri*, I, 452.

² Eflâkî, *Ariflerin Menkıbeleri*, I, 433.

³ Ekmeleddin Tabîb'in günümüze ulaşan tek eseri, İbn Sînâ'nın *el-İşârât ve't-tenbîhât*'ına, “et-Tabî'yyât” kısmının başından sonuna kadar yazmış olduğu şerhtir. Eserin Köprülü ve Nuruosmaniye kütüphanelerinde yazma nüshaları bulunmaktadır.

⁴ Mevlânâ Celâleddin, *Mektuplar* (çev. Abdülbâki Gölpınarlı), İstanbul 1963, s. 137-138.

⁵ Mevlânâ, *Mektuplar*, s. 183-184..

⁶ C. İzgi, “Ekmeleddin en-Nahcuvânî”, *DİA*, X, 549.

gelen tabiplerin en üstünü olduğu vurgulanmaktadır.

Gazanfer et-Tebrîzî, yaşadığı dönemde pek çok tıp kitabını istinsah etmiş olup bunlardan bazıları çeşitli kütüphanelerde bulunmuştur. İstinsah esnasında onun bazen yanlışları düzeltme cihetine de gittiği görülmektedir.

Ferîdûn Sipehsâlâr b. Ahmed'in Mevlânâ ve etrafındakilerle ilgili *Risâle*'sinde, **Mevlânâ**'nın ölümü sırasında (672/1273) Ekmeleddin en-Nahcuvânî ili birlikte baş ucundan ayrılmadığını söylediği Gazanfer adlı tabip Gazanfer et-Tebrîzî'dir.¹

Sonuç

Mevlânâ'nın; felsefe, tıp ve müsbet ilimler sahasında zamanında en ileri seviyede olan bilim adamlarıyla yakın ilişkisi vardı ve onlardan bu konularda önemli bilgiler almıştı. Dolayısıyla Mevlânâ'yı sadece klasik din ve tasavvuf bilgisiyle yetmişmiş bir mutasavvıf olarak kabul etmek mümkün değildir. Onun zihin dünyasının şekillenmesinde felsefe ve müsbet ilimlerin de büyük tesiri olmuştur. Bununla birlikte o, ne bir filozof ve ne de bir tebibtir. Fakat o, felsefe ve bilime sırt çevirmiş bir sûfi de değildi.

¹ Cevat İzgi, "Gazanfer et-Tebrîzî", *DİA*, XIII, 433-434.